

กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกของจิระนันท์ พิตรปรีชา ในบทบรรยายใต้ภาพยนตร์

Strategies Used for Translating Passive Sentences

By Chiranan Pitpreecha in Thai Movie Subtitles

ภคพล พิริยะเบญจวัฒน์*
อุบล ธเนศชัยคุปต์**, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกตามบริบทที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพยนตร์และศึกษาคำบ่งชี้กาลในประโยคฉบับแปลภาษาไทยจากประโยคกรรมวาจกต้นฉบับภาษาอังกฤษในกาลต่าง ๆ (Tense) ที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาพยนตร์แนวแฟนตาซีที่จิระนันท์ พิตรปรีชาได้แปลช่วงปี ๒๕๔๐-๒๕๕๐ จำนวน ๖ เรื่อง จากผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุดในการแปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย คือ กลวิธีการหลักเสียงความหมายตรงตัวตามต้นฉบับมีค่าร้อยละ ๓๗.๑๘ รองลงมา คือ กลวิธีการละคำแสดงกรรมวาจก มีค่าร้อยละ ๒๒.๒๒ กลวิธีการแปลที่พบน้อยที่สุด คือ การใช้คำ "มี" ตามด้วยประโยคกรรมวาจก มีค่าร้อยละ ๐.๘๖ การศึกษาคำบ่งชี้กาลในประโยคภาษาฉบับแปลพบว่าผู้แปลเลือกใช้คำบ่งชี้กาลคำว่า "เคย" "แล้ว" "จะ" "ตลอดกาล" "ทุกวัน" และ ไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลในประโยคแปลภาษาไทยจากจำนวนข้อมูลทั้งหมด ๒๓๔ ประโยค พบประโยคที่ไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลมากที่สุดจำนวน ๑๗๗ ประโยค รองลงมาคือประโยคปรากฏคำบ่งชี้กาล "จะ" จำนวน ๓๒ ประโยค และน้อยที่สุดคือประโยคปรากฏคำบ่งชี้กาล "ทุกวัน" และ "ตลอดกาล" จำนวน ๑ ประโยคเท่ากัน

คำหลัก: กลวิธีการแปล, กรรมวาจก, คำบ่งชี้กาล, บทบรรยายใต้ภาพยนตร์, จิระนันท์ พิตรปรีชา

Abstract

The purposes of the study were to identify translation strategies of English passive sentences into Thai in movies subtitles and to examine Thai temporal words in

* นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาคตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Thai subtitles from English passive sentences in all tenses. The data were six fantasy movies translated by Chiranan Pitpreecha during 1997–2007. The findings indicated that the most frequently used strategy to translate passive sentences was equivalence and omission with the percentage of 37.18 and 22.22 respectively. The least used strategy translating passive sentences was the use of the word MEE placed before active sentences with the percentage 0.86. The study of temporal words in Thai subtitles from English passive sentences in all tenses showed that the translator used 'KOEI' 'LAAW' 'JA' 'TALAUDGARN' and 'TOOK WAN'. Also, the findings indicated the use of no Thai temporal words in 177 out of 234 sentences. The temporal word of 'JA' appeared in 32 sentences, while the word 'TALAUDGARN' and 'TOOK WAN' appeared in only one sentence.

Keywords: Translation Strategies, Passive Sentences, Temporal Words, Subtitles, Chiranan Pitpreecha

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแปลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสื่อสารด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านวรรณกรรมได้มีการแปลจากภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย พบอยู่ในหนังสือบทความ นิยาย เพลง ละคร บทบรรยาย ภาพยนตร์ ในส่วนของการแปลบทบรรยายภาพยนตร์นั้น ได้มีการแปลบทบรรยายภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ซึ่งมีภาพยนตร์หลายประเภทจากต่างประเทศเข้ามาฉายในไทยและประชาชนได้ให้ความสนใจในการรับชมอย่างต่อเนื่อง ดังจะพบได้จากการจัดอันดับภาพยนตร์ทำเงินรายได้สูงสุดในประเทศไทยตลอดกาล (Thailand All Time Box Office) ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๙๗-๒๐๐๔ พบภาพยนตร์ต่างประเทศแนวแฟนตาซีติดอันดับ ประชาชนให้ความสนใจในการรับชมเป็นอันมาก เช่น ภาพยนตร์เรื่อง The Lord of the Rings: The Return of the King ติดอันดับภาพยนตร์ทำเงินได้ตลอดกาลในประเทศไทยอันดับที่ ๓ สิทธา พิณีภูวดล (๒๕๔๓, หน้า ๙๘) แสดงทัศนะว่า หากภาพยนตร์จากต่างประเทศที่ฉายในโรงภาพยนตร์และในจอโทรทัศน์ได้รับการแปลบทเป็นภาษาไทยหรือพากย์ไทยแล้ว จะอำนวยความสะดวกและความบันเทิงให้แก่ผู้ชมเป็นอันมาก อย่างไรก็ตามเพื่อให้ได้ผลงานแปลที่มีคุณภาพ นักวิชาการด้านการแปลจึงเสนอกลวิธีการแปลไว้ดังตัวอย่าง เช่น การแปลตรงตามรูปแบบและเนื้อหาของภาษาต้นฉบับ การแปลแบบเจาคความ การใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้นที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป การแปลโดยการแทนที่ทางวัฒนธรรม การยืมคำศัพท์ หรือยืมสำนวนของภาษาต้นฉบับมาใช้ในภาษาฉบับแปล การแปลโดยตัดละบางคำหรือสำนวนออกไป หรือเติมคำเชื่อมระหว่างวลี หรือประโยค (Baker, 1992, pp. 26-42; สัจจวิ สายบัว, ๒๕๔๒, หน้า ๖๔-๗๔)

ในการแปลภาษา หากผู้แปลไม่เข้าใจถึงเนื้อหา อรรถรส รวมถึงลีลาของภาษาต้นฉบับจะทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายที่แท้จริงของผู้เขียนหรือผู้สื่อสารที่ต้องการสื่อถึงผู้อ่านได้ ดวงตา สุพล (๒๕๔๑, หน้า ๖๓) กล่าวถึงปัญหาในการแปลโดยแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับวัฒนธรรม โครงสร้างของภาษา และความหมายของคำ หากผู้แปลไม่มีความรู้ภาษาต้นฉบับหรือภาษาฉบับแปลดีพอ รวมถึงไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ หรือผู้แปลอาจขาดความรู้ในเรื่องที่จะแปล หรือเรื่องที่แปลมีความยากหรือซับซ้อนเกินไป ความผิดพลาดย่อมเกิดขึ้นในงานแปลได้ (ประเทือง ทินรัตน์, ๒๕๔๓, หน้า ๗๔- ๗๖) ในวงการภาพยนตร์ได้เคยมีการแปลบทภาพยนตร์เป็นภาษาไทยที่ผิดพลาดไม่สอดคล้องกับบริบทของภาพยนตร์ที่กำลังดำเนินอยู่ เช่น บริบทในภาพยนตร์เกี่ยวกับการแย่งชิงมรดกหลังจากที่หัวหน้าครอบครัวเสียชีวิตลง และบรรดาผู้ที่คาดหวังว่าจะได้เป็นทายาทผู้ตายได้มาชุมนุมต่อหน้าทนายความประจำตระกูล หลังจากนั้นตัวละครตัวหนึ่งถามทนายความด้วยคำถามที่ผู้แปลบทภาพยนตร์ได้แปลเป็นภาษาไทยว่า "เมื่อไหร่จึงจะเปิดเผยความตั้งใจของผู้ตาย" ซึ่งการแปลนี้เป็นการแปลที่ผิดและไม่เข้ากับบริบทของเนื้อเรื่อง คำว่า ความตั้งใจ ถอดมาจากคำว่า will แปลอีกความหมายหนึ่งได้ว่า *พินัยกรรม* (ปัญญา บริสุทธิ, ๒๕๔๒, หน้า ๑๒๑-๑๒๒) ทำให้ภาพยนตร์ขาดอรรถรสลงไป ดังนั้น การแปลภาพยนตร์จึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องแปลให้ถูกต้อง และยังคงรักษาลีลา เนื้อหาของภาษาไว้อีกด้วยเพื่อการรับชมภาพยนตร์จะไม่เสียอรรถรสไป

บทพูดในภาพยนตร์มีการใช้คำ โครงสร้าง ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้แปลบทภาพยนตร์ต้องใช้ความพิถีพิถันในการแปลอย่างดีและรอบคอบโดยเฉพาะคำศัพท์และโครงสร้างโครงสร้างประโยคที่อยู่ในรูปแบบกรรมวาจก (Passive Voice) นั้น ยังคงเป็นปัญหาหนึ่งสำหรับนักแปล การแปลกรรมวาจกเป็นปัญหาการแปลในระดับของไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค รวมถึงการใช้คำกริยาในกาลต่าง ๆ (Tense) (สิทธา พินิจภูวดล, ๒๕๔๒, หน้า ๑๗๔-๑๘๖) เสรี สมชอบ (๒๕๔๒, หน้า ๑๕๒-๑๕๖) และ นเรศ สุรสิทธิ์ (๒๕๔๙, หน้า ๖๔) กล่าวว่า ในการแปลประโยคกรรมวาจกเป็นภาษาไทยนั้นควรใช้ความระมัดระวัง เนื่องจากเป็นประโยคที่มีความหมายทางลบหรือไม่น่าพึงพอใจ (Unpleasant Sense) นักแปลส่วนมากไม่นิยมแปลโดยใช้สำนวนประโยคกรรมวาจกเพราะฟังดูไม่ไพเราะ ในการแปลประโยคกรรมวาจกที่สื่อความหมายในทางลบผู้แปลมักใช้คำว่า "ถูก" นำหน้าคำหรือข้อความที่แปล (สิทธา พินิจภูวดล, ๒๕๔๒, หน้า ๑๗๗) ดังเช่น They were held on robbery charges. แปลได้ว่า เขาถูกจับข้อหาปล้น แต่หากใช้ในทางความหมายที่ดี ผู้แปลสามารถใช้คำว่า "ได้รับ" แทน เช่น He was offered a good post in Chiang Mai แปลได้ว่า เขาได้รับข้อเสนอให้ทำงานในตำแหน่งที่ดีที่เชียงใหม่ ในการแปลประโยคผู้แปลต้องยึดความถูกต้องของเนื้อความเป็นหลัก ผู้แปลจึงต้องใช้วิธีแปลที่เหมาะสมที่ได้ทั้งความหมายในภาษาฉบับแปลและภาษาต้นฉบับ รวมถึงไม่ทำให้เสียคุณค่า เนื้อหา และอรรถรสของภาพยนตร์ ซึ่งเป็นสิ่งยากแก่การแปลจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาฉบับแปลให้ได้องค์ประกอบทั้งหมดครบถ้วน

การแปลกาล (Tense) จากภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทยยังคงเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบเนื่องจากคำกริยาในภาษาอังกฤษเปลี่ยนรูปไปตามกาล แต่คำกริยาในภาษาไทยไม่เปลี่ยนรูปไปตามกาล ในการแปลประโยคภาษาอังกฤษจึงต้องทำความเข้าใจความหมายของกาลเวลา แล้วจึงหาคำบอกเวลาที่เหมาะสมในภาษาไทยให้ได้ความหมายตรงตามกาลในภาษาอังกฤษ เช่น She always has a headache when she reads for a long time. มีผู้แปลว่า เธอปวดศีรษะขณะเมื่อเธอกำลังอ่านหนังสืออยู่เป็นเวลานาน ประโยคต้นฉบับมีคำกริยาวิเศษณ์ *always* แสดงเหตุการณ์ในประโยคได้เกิดขึ้นสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงควรแปลว่า เธอมักจะปวดศีรษะเสมอเมื่อเธออ่านหนังสือเป็นเวลานาน ๆ (อัจฉรา ไฉ่สัทรกุล, ๒๕๔๒) ในการแปลประโยคกรรมวาจกตามโครงสร้างกาลต่างๆ จึงต้องหาคำในภาษาฉบับแปลที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารทั้งความหมายและเวลาในการเกิดเหตุการณ์ตามบริบทแท้จริงในภาพยนตร์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกผลงานการแปลของ จิระนันท์ พิตรปรีชา เป็นกรณีศึกษาโดยศึกษากลวิธีในการแปลกรรมวาจกตามกาลต่าง ๆ ในบทบรรยายภาพยนตร์ การที่เลือกผลงานแปลของจิระนันท์ พิตรปรีชา เป็นกรณีศึกษาเนื่องจากผู้แปลเป็นนักแปลบทภาพยนตร์ที่มีผลงานการแปลมากกว่า ๓๐๐ เรื่อง และยังคงมีผลงานการแปลอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อันแสดงถึงประสบการณ์ในการแปลที่ยาวนาน รวมไปถึงผลงานทางวรรณกรรมที่บุคคลทั่วไปให้การยอมรับและสนใจอย่างสม่ำเสมอโดยมีผลงานจากรางวัลซีไรต์ที่ได้รับจากหนังสือชื่อ *ใบไม้ที่หายไป* ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลภาพยนตร์แนวแฟนตาซีที่ผู้ชมให้ความสนใจในการรับชมเป็นจำนวนมากดังที่ได้กล่าวมานั้น

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษากลวิธีในการแปลกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยศึกษาจากการแปลบทบรรยายภาพยนตร์ในภาพยนตร์แนวแฟนตาซีของจิระนันท์ พิตรปรีชา เพื่อนำกลวิธีในการแปลมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ รวมถึงการใช้คำบ่งชี้กาลในการแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้กับนักแปลและผู้ใช้ภาษาอังกฤษในโอกาสอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๑. เพื่อศึกษากลวิธีในการแปลประโยคกรรมวาจกที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ตามบริบท
๒. เพื่อศึกษาคำบ่งชี้กาลที่พบในประโยคกรรมวาจกภาษาไทยที่ปรากฏเป็นคำบรรยายได้ภาพยนตร์ที่แปลจากประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษในกาลต่าง ๆ (Tenses)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงกลวิธีการแปลกรรมวาก (Passive Voice) ที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพ มีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน เริ่มต้นในการค้นคว้าหาข้อมูลคัดเลือกเอกสารงานวิจัย คัดเลือกชนิดของภาพยนตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษากลวิธีการแปลกรรมวากของภาษาอังกฤษที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ครั้งนี้ มีรายละเอียดในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

๑. เลือกกลุ่มตัวอย่างภาพยนตร์แนวแฟนตาซีที่ติดอันดับภาพยนตร์ทำรายได้ยอดเยี่ยมตลอดกาลในประเทศไทยเพื่อแสดงถึงความสำคัญและความนิยมของบุคคลทั่วไปในการรับชม

๒. เลือกกลุ่มตัวอย่างภาพยนตร์จากการสอบถามคุณจิระนันท์ พิตรปรีชา โดยตรงถึงจำนวนภาพยนตร์แนวแฟนตาซีที่เคยได้แปลไว้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๐ และสอบถามข้อมูลค่ายหนังต่าง ๆ ที่ได้เคยส่งภาพยนตร์ไปให้ จิระนันท์ พิตรปรีชา แปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๖ เรื่อง คือ เอ็มไอบี หน่วยจารชน พิทักษ์จักรวาล ภาค ๑ และ ๒ (*Men in Black I, II*) อภินิหารแหวนครองพิภพภาค ๑, ๒ และ ๓ (*The Lord of The Rings Trilogy*) และอภินิหารเข็มทิศทองคำ (*The Golden Compass*)

๓. เลือกประโยคกรรมวากจากบทบรรยายภาษาอังกฤษโดยดูจากโครงสร้างของประโยคกรรมวากในกาลต่าง ๆ ที่ตรงตามรูปแบบ Verb to be + past participle รวมถึงกรณีลดรูปที่คงเหลือแต่กริยาในรูปแบบ past participle เท่านั้น ตามกรอบลักษณะกรรมวากของประเทือง ทินรัตน์ (๒๕๔๓, หน้า ๔๐) นเรศ สุรสิทธิ์ (๒๕๔๙, หน้า ๖๒-๗๙) และสุมน อริยนิติพันธ์ (๒๕๔๔, หน้า ๕๔-๕๙) และนำมาเปรียบเทียบกับบทแปลภาพยนตร์ภาษาไทยที่ จิระนันท์ พิตรปรีชา ได้ให้บทแปลได้ภาพยนตร์ไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

๑. ข้อมูลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ ๕ เรื่อง ได้แก่ *Men In Black* ภาค ๑ และ ๒ และ *The Lord of The Rings* ทั้ง ๓ ภาค ได้จากการถอดความต้นฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่แสดงไว้ในภาพยนตร์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนภาพยนตร์เรื่อง *The Golden Compass* ได้รับความอนุเคราะห์จาก จิระนันท์ พิตรปรีชา ในการส่งบทบรรยายภาพยนตร์ต้นฉบับทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยให้

๒. ชมภาพยนตร์ทั้ง ๕ เรื่องพร้อมทั้งพิมพ์บทบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษและภาษาไทยตลอดทั้งเรื่อง

๓. คัดเลือกประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษที่แสดงโครงสร้างกรamma คือ มี Verb to be + past participle และโครงสร้างลดรูปที่คงเหลือแต่กริยารูปแบบ past participle เท่านั้น

๔. เปรียบเทียบบทบรรยายภาษาไทยที่ปรากฏใต้ภาพยนตร์กับประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งชมภาพยนตร์ประกอบในตอนที่ปรากฏประโยคกรamma เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกประเภทของการแปลตามกรอบบริบทต่อไป

การสร้างกรอบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบงานวิจัยมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้แนวคิดและหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลกรamma จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในภาพยนตร์แนวแฟนตาซี โดยผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีด้านการแปลตรงตัวและแปลเอาความจากดวงตา สุพล (๒๕๔๑) และนิวมาร์ค (Newmark, 1988) เกณฑ์การวิเคราะห์ประโยคกรamma ที่แปลโดยใช้คำว่า ถูก ได้รับ มี เป็น และ โดน นำหน้าคำกริยาหลัก คำนาม หรือ คำนามวลี ได้จากแนวคิดของ เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔) รวมไปถึงการศึกษาคำบ่งชี้กาลในประโยคแปลภาษาไทยได้จากกรอบทฤษฎีของ นววรรณ พันธุเมธา (๒๕๒๗) จึงได้กรอบแนวคิดกลวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ คือ

๑. การแปลตรงตัว คือ การแปลกรamma จากตรงตัวตามความหมายและโครงสร้างในภาษาต้นฉบับคือ การแปลประโยคกรamma จากภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรamma จากภาษาไทยพร้อมทั้งปรากฏคำบ่งชี้กรamma จาก คำว่า ถูก ได้รับ มี และ โดน (เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข, ๒๕๔๔; ดวงตา สุพล, ๒๕๔๑; Newmark, 1988) แบ่งออกได้ ดังนี้

- ๑.๑ การใช้คำว่า "ได้รับ" วางหน้าคำกริยา คำนาม หรือ นามวลี
- ๑.๒ การใช้คำ "ถูก" วางหน้าคำกริยา
- ๑.๓ การใช้คำ "มี" แทนกริยาและวางหน้าคำนาม หรือ นามวลี
- ๑.๔ การใช้คำ "มี" ตามด้วยประโยคกรamma
- ๑.๕ การใช้คำว่า "โดน" วางหน้าคำกริยา

๒. การแปลเอาความ คือ กลวิธีต่าง ๆ ที่ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ เนื่องจากบริบทของภาษาต้นฉบับ เพื่อให้ในการหลีกเลี่ยงการแทรกซ้อนทางวัฒนธรรม และทำให้ภาษาของฉบับแปลมีความสละสลวยในพื้นที่การแปลของบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ที่ใช้เพียงจำนวน ๒๔ ตัว (เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข, ๒๕๔๔; ดวงตา สุพล, ๒๕๔๑; Newmark, 1988) โดยมีกลวิธีต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ การแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรรมวาจกภาษาไทย แบ่งออกได้ ดังนี้

- ๒.๑.๑ การใช้คำ “มี” ตามด้วยประโยคกรรมวาจก
- ๒.๑.๒ การใช้คำ “มี” แทนกริยาและวางหน้าคำนามหรือนามวลี
- ๒.๑.๓ การใช้คำ “เป็น” แทนกริยาและวางหน้าคำนาม หรือนามวลี
- ๒.๒ การละคำแสดงกรรมวาจก
- ๒.๓ การเปลี่ยนรูปประโยค
- ๒.๔ การหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ
- ๒.๕ การเปลี่ยนชนิดของคำ
- ๒.๖ การไม่แปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ในบทบรรยายได้ภาพยนตร์แนวแฟนตาซีของ จิระนันท์ พิตรปรีชา จำแนกออกได้เป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. คัดเลือกประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ของทั้ง ๖ เรื่อง
๒. เปรียบเทียบประโยคกรรมวาจกต้นฉบับภาษาอังกฤษ กับบทบรรยายได้ภาพยนตร์ภาษาไทย เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และจำแนกประเภทของการแปลตามกรอบบริบท
๓. วิเคราะห์กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกต้นฉบับแต่ละประโยคที่ถูกแปลเป็นบทบรรยายได้ภาพยนตร์ภาษาไทยตามกรอบบริบท คือ การแปลแบบตรงตัวและการแปลเอาความรวมถึงการใช้คำบ่งชี้กาลในประโยคบรรยายได้ภาพยนตร์ภาษาไทยเมื่อเทียบกับประโยคกรรมวาจกต้นฉบับภาษาอังกฤษในกาล (Tense) ต่าง ๆ
๔. นำข้อมูลการวิเคราะห์ทั้งหมดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการใช้ภาษาไทยและการใช้ภาษาอังกฤษรวมถึงผู้เชี่ยวชาญเจ้าของภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
๕. หาค่าความถี่ที่ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลกรรมวาจกในแต่ละกลวิธีจากสูตร

$$\text{ร้อยละของการใช้แต่ละกลวิธีการแปล} = \frac{\text{ความถี่ในการใช้กลวิธี}}{\text{จำนวนประโยคที่ปรากฏกลวิธีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$$

๖. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเภทลงเป็นตาราง

๗. บรรยายสรุปกลวิธีการแปลกรรมวาจกภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

นำเสนอผลการศึกษากลวิธีการแปลกรรมวาทจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษากลวิธีการแปลกรรมวาทจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในบทภาพยนตร์แนวแฟนตาซีทั้ง ๖ เรื่องในรูปแบบบรรยายวิเคราะห์ และแสดงค่าร้อยละของผลการศึกษาลงในตารางตามกรอบงานวิจัยที่ได้สร้างขึ้น รวมถึงอภิปรายผลการวิจัยในกลวิธีการแปลกรรมวาทของจิระนันท์ พิตรปรีชา ตามกรอบบริบทรวมถึงกาล (Tense) ต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยด้านการวิเคราะห์ประโยคกรรมวาทในอนาคตต่อไป

ผลการวิจัย

ผลงานวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. กลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุดในการแปลประโยคกรรมวาทจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย คือ กลวิธีการหลีกเลี่ยงความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ มีค่าร้อยละ ๓๖.๗๕ กลวิธีการแปลที่ใช้รองลงมา คือ กลวิธีการลดคำแสดงกรรมวาท และการใช้คำ "ถูก" วางหน้ากริยา คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒๒ และ ๒๑.๗๙ ตามลำดับ ส่วนกลวิธีการแปลที่ปรากฏการใช้น้อยที่สุด คือ การใช้คำ "มี" ตามด้วยประโยคกรรมวาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๓ ตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๑ ข้อมูลแสดงจำนวนกลวิธีที่พบในการแปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย

ประเภทกลวิธีการแปล	ความถี่ (ประโยค)	ค่า ร้อยละ
๑. การแปลตรงตัว		
๑.๑ การใช้คำว่า "ได้รับ" วางหน้าคำกริยา คำนาม หรือนามวลี	-	-
๑.๒ การใช้คำ "ถูก" วางหน้าคำกริยา	๕๑	๒๑.๗๙
๑.๓ การใช้คำ "มี" แทนกริยาและวางหน้าคำนาม หรือนามวลี	๖	๒.๕๖
๑.๔ การใช้คำ "มี" ตามด้วยประโยคกรรมวาจก	-	-
๑.๕ การใช้คำว่า "โดน" วางหน้าคำกริยา	๑๖	๖.๘๔
๒. การแปลหาความ		
๒.๑ การแปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรรมวาจกภาษาไทย		
๒.๑.๑ การใช้คำ "มี" ตามด้วยประโยคกรรมวาจก	๒	๐.๘๖
๒.๑.๒ การใช้คำ "มี" แทนกริยาและวางหน้าคำนามหรือนามวลี	๑	๐.๔๓
๒.๑.๓ การใช้คำ "เป็น" แทนกริยาและวางหน้าคำนาม หรือนามวลี	-	-
๒.๒ การละคำแสดงกรรมวาจก	๕๒	๒๒.๒๒
๒.๓ การเปลี่ยนรูปประโยค	๔	๑.๗๑
๒.๔ การหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ	๘๖	๓๖.๗๕
๒.๕ การเปลี่ยนชนิดของคำ	๓	๑.๒๘
๒.๖ การไม่แปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย	๘	๓.๔๒
๓. แปลโดยใช้กลวิธีอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากกรอบการวิเคราะห์ ดังกล่าวข้างต้น	๕	๒.๑๔
รวม	๒๓๔	๑๐๐

* หมายเหตุ ประโยค คือ จำนวนประโยคกรรมวาจกต้นฉบับภาษาอังกฤษที่พบ ในการตีความหมายตาราง ตัวอย่างเช่น จากจำนวนประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษทั้งหมด ๒๓๔ ประโยค พบ ๕๑ ประโยคที่ใช้กลวิธีการแปลแบบการใช้คำ "ถูก" วางหน้าคำกริยา เป็นต้น

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนประโยคที่ปรากฏค่าบ่งชี้กาลจากจำนวนประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษตามกาลต่าง ๆ พบการแปลประโยคตามกาลโดยไม่ระบุค่าบ่งชี้กาลมากที่สุดจำนวน ๑๗๗ ประโยค ค่าบ่งชี้กาลที่พบสูงสุดเป็นอันดับรองลงมาคือ การใช้ค่าบ่งชี้กาล "จะ" โดยพบจำนวน ๓๒ ประโยค และค่าบ่งชี้กาลที่พบน้อยที่สุดคือ การแปลโดยการไม่ระบุค่าบ่งชี้กาล ตลอดกาล และทุกวัน ผลการวิจัยแสดงดังตารางดังนี้

ตารางที่ ๒ ข้อมูลแสดงจำนวนประโยคที่พบคำบ่งชี้กาลแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏในประโยคแปลภาษาไทยจากประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษตามกาลต่าง ๆ

คำบ่งชี้กาล	กาล						รวม
	Present Simple Tense	Present Continuous Tense	Present Perfect Tense	Past Simple Tense	Past Perfect Tense	Future Simple Tense	
๑. เคย	-	-	๒	๑	-	-	๓
๒. แล้ว	๑๓	-	๓	๔	-	-	๒๐
๓. จะ	๑๗	๑	-	๑	-	๑๓	๓๒
๔. ตลอดกาล	๑	-	-	-	-	-	๑
๕. ทุกวัน	๑	-	-	-	-	-	๑
๖. ไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาล	๙๖	๔	๑๔	๕๒	๒	๙	๑๗๗
รวม	๑๒๘	๕	๑๙	๕๘	๒	๒๒	๒๓๘

ในส่วนของการแปลตามกาลสามารถพบผลการวิจัยเพิ่มเติมจากจำนวนของประโยคกรรมวาจกที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ทั้ง ๖ เรื่อง ปรากฏประโยคแปลตามกาลในรูปแบบ Present Simple Tense มากที่สุด โดยมีคำร้อยละ ๕๔.๗๐ โดยประโยคแปลภาษาไทยในกาลดังกล่าวพบประโยคไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลมากที่สุด โดยมีคำร้อยละ ๗๕ อันดับรองลงมาคือ ประโยคมีคำบ่งชี้กาล จะ โดยมีคำร้อยละ ๑๓.๒๔ และประโยคที่มีคำบ่งชี้กาลที่พบน้อยที่สุดคือคำบ่งชี้กาล ตลอดกาล และทุกวัน โดยมีคำร้อยละ ๐.๗๙ ประโยคแปลตามกาลในรูปแบบ Past Simple Tense พบค่าความถี่เป็นลำดับที่ ๒ คิดเป็นคำร้อยละ ๒๔.๗๙ โดยประโยคแปลภาษาไทยในกาลดังกล่าวพบประโยคไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลมากที่สุด คิดเป็นคำร้อยละ ๘๙.๖๖ อันดับรองลงมาคือประโยคมีคำบ่งชี้กาล แล้ว คิดเป็นคำร้อยละ ๖.๙๐ และประโยคที่มีคำบ่งชี้กาลที่พบน้อยที่สุดคือคำบ่งชี้กาล เคย คิดเป็นคำร้อยละ ๑.๗๒ และประโยคแปลตามกาลที่พบน้อยที่สุดคือ Past Perfect Tense มีคำร้อยละ ๐.๘๕ ประโยคไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาล

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยสามารถจำแนกออกตามกลวิธีที่พบได้ดังนี้

กลวิธีการแปลด้วยการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ

เป็นกลวิธีพบมากที่สุดจากความถี่ที่พบมีค่าร้อยละ ๓๖.๗๕ ซึ่งกลวิธีนี้เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้การตีความจากบริบท (เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข, ๒๕๔๔, หน้า ๖๐) แล้วจึงหาคำที่มีความหมายเหมาะสมกับบริบทของเนื้อเรื่องในภาพยนตร์ที่กำลังดำเนินอยู่ บริบท คือ เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ที่กำลังดำเนินอยู่ โดยดูด้านลักษณะชีวิตของตัวละคร ความสัมพันธ์ของตัวละครในภาพยนตร์ ลักษณะพื้นที่ของการเกิดเหตุการณ์ รวมทั้งคำพูดหรือข้อความของประโยคก่อนหน้า และที่อยู่ถัดไปของประโยคกรรมวาทที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ และสุดท้ายคือบริบทภาษาของผู้อ่านฉบับแปล หมายถึงการเลือกใช้คำภาษาไทยที่เหมาะสมในการสื่อความหมาย สามารถแสดงได้ดังตัวอย่าง เช่น ประโยคจากภาพยนตร์ *The Lord of The Rings: The Fellowship of the Ring* คือ *None can escape it! You'll all be destroyed!* ภาษาฉบับแปล ปรากฏในภาพยนตร์ว่า “ไม่มีใครรอดแน่ ตายกันหมดนี่ละ” คำกริยาหลักคือ *destroyed* หากแปลตรงตัวสามารถแปลได้ว่า ทำลาย ผลาญ ดับ ฯลฯ ทำให้ไม่ได้ผลหรือใช้การไม่ได้ซึ่งผู้แปลมิได้ใช้ความหมายตรงตัวตามภาษาต้นฉบับในการแปล หากแต่หลีกเลี่ยงความหมายตรงตัวด้วยการใช้คำว่า ‘ตาย’ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔, หน้า ๔๒) ได้กล่าวถึงการแปลด้วยการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับว่า ผู้แปลสามารถตีความในภาษาต้นฉบับก่อนแล้วจึงหาคำที่เหมาะสมกับบริบททำให้ประโยคละสลวยมากกว่าแปลตรงตัวตามรูปศัพท์เดิมเหมือนความหมายของภาษาต้นฉบับ

กลวิธีการแปลเอาความด้วยการละคำแสดงกรรมวาท

พบอันดับรองลงมาจากกลวิธีการแปลด้วยการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ กลวิธีการแปลในลักษณะนี้ ผู้แปลไม่ระบุคำแสดงกรรมวาท คือ คำว่า ถูก ได้รับ มี เป็น และ โดน ในประโยค แต่ยังคงแปลความหมายของคำกริยาหลักของประโยคตรงตัวตามความหมายของภาษาต้นฉบับ ส่วนผู้กระทำของประโยคอาจไม่มีหรือละออกไปเนื่องจากไม่ทราบว่าเป็นผู้ใดดังที่ เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔, หน้า ๖๗) ระบุว่า การละคำแสดงกรรมวาทใช้เพื่อบอกความหมายเป็นกลางบอกเล่าข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมักไม่ระบุผู้กระทำเนื่องจากไม่ทราบผู้กระทำเป็นใครหรือไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทราบว่าผู้กระทำเป็นใคร เช่น ประโยคจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Two Towers* ว่า “If Sauron is defeated and Aragorn made king...” แปลได้ว่า “ต่อให้ซอรอนพ่าย..อารากอร์นเป็นกษัตริย์” จะเห็นได้ว่า Sauron เป็นประธานผู้ถูกกระทำในประโยคกรรมวาทในภาษาต้นฉบับภาษาอังกฤษ ในภาษา

ฉบับแปลยังพบอยู่ในตำแหน่งประธานของประโยค คำกริยาหลักของประโยค defeated ถูกแปลด้วยคำศัพท์ตรงตัวว่า ‘พ่าย’ ประโยคฉบับแปลไม่ระบุผู้กระทำว่าใครทำให้ซอรอนพ่ายแพ้ และไม่พบคำบ่งชี้กรรมวาจกใด ๆ ในประโยคฉบับแปล ปรียา อุรรัตน์ (๒๕๔๑, หน้า ๕๐) กล่าวว่าประโยคกรรมวาจกภาษาอังกฤษมักสื่อความหมายโดยเน้นที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ เมื่อนำมาแปลจึงยังได้คงผู้ถูกกระทำไว้ในตำแหน่งประธานของประโยคดั้งเดิม

การแปลโดยใช้คำ “ถูก” วางหน้ากริยา

ในงานวิจัยพบผู้แปลใช้เป็นกลวิธีรองลงมาจากกลวิธีการแปลด้วยการละคำแสดงกรรมวาจก ประเทือง ทินรัตน์ (๒๕๔๓, หน้า ๔๑) กล่าวว่า ภาษาไทยนิยมใช้กริยาช่วยคำว่า “ถูก” วางหน้ากริยาหลักเฉพาะในความหมายที่ไม่ดีหรือเหตุการณ์เกิดขึ้นในเชิงลบ แต่อย่างไรก็ตาม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๔๙, หน้า ๒๓๙) กล่าวว่า คำว่า “ถูก” ในปัจจุบันใช้เป็นตัวบ่งชี้ประโยคกรรมที่ไม่ใช่เชิงลบด้วยซึ่งใช้ได้กับคำกริยาทุกตัว ทั้งนี้ ผู้แปลจะต้องดูบริบทของภาพยนตร์เป็นองค์ประกอบหลักว่า ผู้พูดหรือตัวละครนั้นต้องการสื่อถึงเจตนาใดในการกล่าวถ้อยคำนั้น จึงจะเลือกใช้คำที่เหมาะสมในการแปลเหมือนดังที่ เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔, หน้า ๓๓) ได้อธิบายการสื่อความหมายของประโยคกรรมวาจกไว้ว่า ถ้ากริยาในประโยคก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ถูกกระทำในประโยค สามารถสื่อได้ว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่มีความหมายในทางที่ดี แต่หากกริยาในประโยคส่งผลกระทบในทางที่ไม่ดีต่อผู้ถูกกระทำในประโยค จะถือได้ว่าประโยคนั้นเป็นประโยคที่สื่อในทางความหมายในทางไม่ดี แต่หากกริยาในประโยคไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใด ๆ กับผู้ถูกกระทำอาจกล่าวได้ว่าประโยคนั้นมีความหมายเป็นกลาง

จากข้อสังเกตในบริบทของภาพยนตร์ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “ถูก” แสดงประโยคกรรมวาจกที่ประธานถูกกระทำ ซึ่งประธานอาจเป็นได้ทั้งคนหรือมนุษย์ สิ่งของ สถานที่ รวมทั้งภาระงานบางสิ่ง สื่อความหมายได้ทั้งด้านลบ เป็นกลาง และด้านบวก เช่น ตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* ด้วยประโยคที่ว่า *This task was appointed to you*. พบภาษาฉบับแปลคือ ภาระนี้ถูกมอบหมายให้กับเจ้า คำว่า “ถูก” ใช้กับภาระงานที่ได้รับมอบสื่อความหมายเป็นเชิงลบ เนื่องจากบริบทในภาพยนตร์ตัวละครที่ได้รับการภาระงานมา ดูมีความหวาดหวั่นในการได้รับภาระงานนี้มาทำ ดังบริบทเนื้อความก่อนหน้านี้ที่กล่าวว่า “-I cannot do this alone.” แปลเป็นภาษาฉบับแปลว่า “ข้าทำคนเดียวไม่ได้” จิระนันท์ พิตรปรีชาใช้คำ “ถูก” นำหน้ากริยาในการสื่อความหมายที่ดี คือ ประโยค *Have you ever been called home...* จากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* แปลเป็นภาษาฉบับแปลว่า “ท่านเคยถูกเรียกให้กลับบ้าน” ตามบริบทภาพยนตร์ผู้กล่าวกล่าวด้วยความรู้สึกที่ดีต่อการถูกเรียกกลับบ้านในฐานะที่เป็นลูกของมหาเสนาบดีมีตำแหน่งสูงตามวัฒนธรรมบริบทของภาพยนตร์ การถูกเรียกกลับ

บ้านหรือเข้าเมือง จะใช้เสียงแตงเงินเป่าร้องแสดงถึงการให้เกียรติยศต่อผู้ได้ฟัง คำว่า "ถูก" ใช้หน้าหน้ากริยาที่สื่อ ความหมายไม่ดี เช่น ตัวอย่างจากภาพยนตร์ *Men In Black II* กล่าวว่า Ben, the Zarthan, was vaporized here. แปลได้ว่า เป็นจากดาวซาร์ธาถูกกำจัดที่นี่ ซึ่งเป็นเป็นเอเลี่ยนได้ถูกฆ่าตายสื่อ ถึงความหมายเชิงลบต่อผู้ถูกกระทำ

กลวิธีการแปลด้วยการใช้คำว่า "โดน" วางหน้ากริยา

กลวิธีนี้อยู่ในรูปแบบการแปลตรงตัว สอดคล้องกับงานวิจัยซึ่ง เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔, หน้า ๗๑) พบในการแปลนวนิยาย เรื่อง พิชน้าวฝั่ง โดย ว.วินิจัยกุลซึ่งประโยคแปลภาษาไทยที่ ว.วินิจัยกุล แปลนี้ใช้คำว่า "โดน" สื่อความหมายเชิงลบ คำแปลใช้คำว่า "โดนกล่าวหา" ดังตัวอย่างประโยคต้นฉบับ "...when I don't know what I'm being accused of?" แปลได้ว่า "...เมื่อผมไม่มีทางรู้เลยว่าตัวเองโดนกล่าวหาอะไรเข้าบ้าง" และเสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔) ได้เสนอความคิดเห็นว่าไม่สามารถสรุปได้ว่าการใช้คำว่า "โดน" ในประโยคสื่อความหมายไปในทางไม่ดี เนื่องจากในงานวิจัยพบข้อมูลเพียงประโยคเดียวเท่านั้น แต่จากงานวิจัยนี้พบว่า จิระนันท์ พิตรปรีชา แปลประโยคภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยด้วยการใช้คำว่า "โดน" นำหน้ากริยา สามารถสื่อความหมายในเชิงบวกและเชิงลบได้ตามบริบทของภาพยนตร์ ข้อมูลบทบรรยายภาพยนตร์นั้นโดยมากพบการใช้คำว่า "โดน" วางหน้ากริยาในความหมายเชิงลบโดยพบคำว่าโดน ถ่วงเวลา โดนบุก โดนฆ่า โดนจับกดขี่ใคร่ โดนใส่ร้าย โดนขัง โดนทำร้าย เป็นต้น ดังตัวอย่างประโยคจากภาพยนตร์ *Men In Black II* ว่า "- Breach! We're being flushed" ปรากฏบทบรรยายภาษาฉบับแปลว่า "- แะแล้ว เราจะโดนจับกดขี่ใคร่" คำว่า "โดน" วางหน้ากริยา "จับกดขี่ใคร่" ซึ่งสื่อความหมายเชิงลบ เหมือนดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๔๙, หน้า ๒๓๘) กล่าวว่า ปัจจุบันคำว่า "โดน" จะถูกนำมาใช้แทนที่คำว่า "ถูก" ที่สื่อความหมายเชิงลบ เช่น โดนลงโทษ โดนทำโทษ โดนโจมตี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามผู้แปลควรดูบริบทของภาษาต้นฉบับประกอบ เนื่องจากผลของข้อมูลยังพบว่า จิระนันท์ พิตรปรีชา เลือกใช้คำว่า "โดน" วางหน้ากริยาในการสื่อความหมายเชิงบวกได้ตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* จากประโยคทั้งบริบทคือ "-He escaped the dungeons of Balad-dür ? -Escaped... or was set loose." แปลเป็นภาษาฉบับแปลได้ว่า "-หนีออกมาจากคุก บาราด-ดัวร์ ได้หรือ -ไม่หนีก็โดนปล่อยมา" โดยคำว่า "โดน" วางหน้ากริยา "ปล่อยมา" ซึ่งบริบทผู้ที่โดนปล่อยตัวออกมาเคยถูกจับอยู่ในคุกและสามารถออกมาจากคุกเป็นอิสระภาพได้เป็นการสื่อความหมายที่ดีต่อผู้ถูกกระทำดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าการแปลด้วยการใช้คำว่า "โดน" วางหน้ากริยาสามารถแปลให้ความหมายเชิงบวกและเชิงลบได้ โดยต้องดูบริบทประกอบ

กลวิธีการไม่แปลประโยคกรรมวาจกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ในงานวิจัยนี้ผู้แปลใช้กลวิธีนี้เมื่อกริยากรรมวาจกนั้นไม่ใช่ส่วนสำคัญในการสื่อความหมายของประโยคนั้นๆ ซึ่งสามารถตัดทิ้งได้เพื่อไม่ทำให้ประโยคเยิ่นเย้อ (เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข, ๒๕๔๔, หน้า ๕๐) คล้ายคลึงกับกลวิธีการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปของ สัตยฉวี สายบัว (๒๕๕๐, หน้า ๗๐) โดยคำหรือสำนวนในภาษาต้นฉบับที่ตัดออกนั้น ไม่มีนัยทางความหมายที่สำคัญ สามารถละไม่แปลได้และไม่ทำให้สาระสำคัญสูญหายไป ในงานวิจัยนี้พบประโยคที่สอดคล้องกับทฤษฎีดังกล่าวดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Return of the King* จากภาษาต้นฉบับ "Peregrin Took, my lad, there is a task now to be done." ปรากฏภาษาฉบับแปลว่า "เพเรกริน หู้ค...มีภารกิจหนึ่ง" ประโยคแปลเอาความด้วยการละไม่แปลคำกริยากรรมวาจก be done เพียงกล่าวถึงภารกิจหนึ่งหรือจากคำต้นฉบับว่า a task เท่านั้น ซึ่งหากแปลตรงตัวสามารถแปลคำกริยากรรมวาจกต้นฉบับ be done ได้ว่า ทำให้สำเร็จ หรือทำให้เสร็จสิ้น ซึ่งหากพิจารณาตามบริบทในภาพยนตร์แล้ว ประโยคสามารถตัดความหมายของคำกริยากรรมวาจกต้นฉบับออกได้ เนื่องจากมีภาพปรากฏบนฉากภาพยนตร์ในขณะที่เรื่องกำลังดำเนินอยู่ในขณะที่ผู้ชมชมภาพยนตร์บนฉากก็สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้โดยปริยาย การตัดคำแปลออกไปก็ไม่ได้ทำให้ภาพยนตร์เสียอรรถรสด้วย

กลวิธีการแปลตรงตัวด้วยการใช้คำว่า "มี" แทนกริยาและวางหน้าคำนามหรือนามวลี

กลวิธีนี้เป็นลักษณะการแปลตรงตัวที่ผู้แปลใช้คำบ่งชี้กรรมวาจกคือคำว่า "มี" ทำหน้าที่เป็นคำกริยาในประโยคฉบับแปลและวางไว้หน้าคำนาม หรือนามวลี ซึ่งคำนามหรือนามวลีในภาษาฉบับแปล ได้มาจากการตีความจากบริบทความหมายของคำกริยากรรมวาจกต้นฉบับ สอดคล้องกับเสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔, หน้า ๕๗) ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Return of the King* ด้วยประโยคภาษาต้นฉบับ "As steward, you are charged with the defense of this city. Where are Gondor's armies?" ปรากฏภาษาฉบับแปลว่า "ท่านมีหน้าที่รักษาเมือง...ไหนละทัพกองดอร์?" ประโยคฉบับแปลใช้คำบ่งชี้กรรมวาจกคือคำว่า "มี" ทำหน้าที่เป็นคำกริยานำหน้าคำนาม "หน้าที่" ซึ่งแปลมาจากคำต้นฉบับ "are charged" ประโยคฉบับแปลเป็นการแปลตรงตัว กล่าวคือ ผู้ถูกกระทำของประโยคภาษาอังกฤษ "you" ยังคงถูกแปลอยู่ในตำแหน่งประธานในภาษาไทยคือ "ท่าน" และละผู้กระทำของประโยคออกไป

กลวิธีการแปลด้วยการเปลี่ยนชนิดของคำ

กลวิธีนี้มีรูปแบบสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔, หน้า ๔๔) ที่ผู้แปลเปลี่ยนหน้าที่ของกริยากรรมวาจกในภาษาต้นฉบับกลายเป็นคำนามในภาษาฉบับแปลเพื่อ

ความเหมาะสมตามบริบทของภาพยนตร์ ข้อจำกัด ขนาดตัวอักษร และความสละสลวยของภาษา ฉบับแปล ดังตัวอย่างประโยคจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* คือ Its Black Gates are guarded by more than just Orcs. ปรากฏเป็นบทบรรยาย ภาพยนตร์ฉบับภาษาไทย คือ ยามประตูดำไม่ได้มีเฉพาะพวกออร์ค คำกริยาหลักของประโยค are guarded สามารถแปลได้ว่า เฝ้ายามหรือคุ้มกัน ผู้แปลได้เปลี่ยนคำกริยา กรรมวากนักลายเป็น คำนาม คือ ยาม การเปลี่ยนคำกริยากรรมวาก เป็นคำนาม หากพิจารณาตามบริบทภาพยนตร์ พบว่าตัวละครได้สนทนาถึงประตูดำที่เป็นทางเข้าไปสู่ดินแดนปีศาจนั้นมีมนุษย์ ที่ปกป้องประตู อยู่หลายจำพวก จากคำสนทนาต่อไปว่า There is evil there that does not sleep. คือ ยังมีปีศาจ ที่ไม่เคยหลับไหล ซึ่งทำหน้าที่เป็นยามเฝ้าประตูทางเข้าอยู่ ดังนั้นการใช้คำนามว่า "ยาม" จึง สอดคล้องกับบริบทภาพยนตร์ หรืออีกตัวอย่างหนึ่งจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Return of the King* คือ "It was made by those who are dead." ปรากฏภาษาฉบับแปลว่า "ฝีมือพวกที่ตาย" ผู้แปลได้เปลี่ยนคำกริยากรรมวาก was made เป็นคำนาม คือ ฝีมือ ซึ่งมีความหมายเทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับเพียงแต่เปลี่ยนหน้าที่จากคำกริยาเป็นคำนาม

กลวิธีการแปลเอาความด้วยการเปลี่ยนรูปประโยค

จากงานวิจัยพบว่า ผู้แปลได้เปลี่ยนรูปประโยคจากประโยคกรรมวากในภาษาอังกฤษ เป็นประโยคกรรตุวากในภาษาไทย ประโยคกรรมวากต้นฉบับเดิมมีโครงสร้าง ประธาน (ผู้ถูกกระทำ) + กริยากรรมวาก + กรรม (ผู้กระทำ) + (ส่วนขยาย) เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยได้สลับ ตำแหน่งของผู้ถูกกระทำและผู้กระทำในตำแหน่งของประธานและกรรมเป็นลักษณะประโยคกรรตุวาก ดังโครงสร้าง ประธาน (ผู้กระทำ) + กริยากรรมวาก + กรรม (ผู้ถูกกระทำ) + (ส่วนขยาย) สอดคล้องต้งงานวิจัยของเสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข (๒๕๔๔) ว่าการเปลี่ยนรูปประโยค เป็นกลวิธี ที่นำผู้กระทำมาวางไว้ในตำแหน่งประธานของประโยคกรรตุวาก และเปลี่ยนรูปกริยากรรมวาก ในต้นฉบับเป็นกริยาของประโยคกรรตุวาก เพื่อขยายผู้กระทำที่ทำหน้าที่เป็นประธาน ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวทางการปรับบทแปลในระดับประโยคของสัจจวิ สายบัว (๒๕๕๐, หน้า ๗๑) ว่าการแปลนั้นสามารถจัดระเบียบวิธีการนำเสนอด้วยการจัด เรียงคำ วลี หรือ ประโยคใหม่ให้ เหมาะสมว่าจะนำสิ่งใดมากล่าวเป็นลำดับก่อน - หลัง ซึ่งกลวิธีการเปลี่ยนรูปประโยคจากกรรมวากในภาษาต้นฉบับให้เป็นประโยคกรรตุวากในภาษาฉบับแปลนั้นช่วยให้ประโยคสละสลวย และให้เห็นความสำคัญของประธานของประโยคดังเช่น ตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* ด้วยประโยคภาษาต้นฉบับ คือ This evil cannot be concealed by the power of the Elves. ปรากฏในภาษาฉบับแปลว่า พลังของเอลฟ์ไม่อาจจะต่อต้านความชั่วร้ายนี้ได้ ดังจะเห็นได้ว่าคำว่า This evil เดิมเป็นประธานของประโยคกรรมวากซึ่ง

เป็นผู้ถูกกระทำในประโยคภาษาต้นฉบับได้ถูกนำมาวางไว้เป็นกรรมในประโยคฉบับแปลมีรูปแบบกรรตุจาก และผู้กระทำของประโยคกรรตุจากเดิม คือ the power of the Elves ถูกเปลี่ยนเป็นประธานของประโยคกรรตุจาก ในส่วนกริยากรรมจาก คือ be concealed นั้น ผู้แปลใช้กลวิธีหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวด้วยการแปลว่า “ต่อต้าน” ซึ่งหากแปลตรงตัวคำว่า be concealed แปลได้ว่า “ปกปิด” ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแปลด้วยการเปลี่ยนรูปประโยคออกจากโครงสร้างของประโยคฉบับแปลเปลี่ยนแปลงไปจากโครงสร้างของประโยคต้นฉบับแล้ว ในการแปลความหมายคำกริยากรรมจากในประโยคอาจมิได้แปลตรงตัว แต่หากหลีกเลี่ยงใช้ความหมายอื่นให้สอดคล้องกับการดำเนินเรื่องได้

กลวิธีการแปลเอาความด้วยการใช้คำ “มี” ตามด้วยประโยคกรรตุจาก

กลวิธีนี้นำคำว่า “มี” วางไว้ต้นประโยคกรรตุจาก ซึ่งผู้แปลนำผู้กระทำมาวางไว้ตำแหน่งประธานของประโยคดังประโยคภาษาต้นฉบับจากตัวอย่างภาพยนตร์ *The Golden Compass* เช่น “it is important to know if I was followed.” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ต้องให้ผมรู้ ถ้ามีใครตามดู” การแปลตามประโยคนี้อาจใช้คำว่า “มี” เชื่อมประโยคและเปลี่ยนประโยคกรรตุจากต้นฉบับ I was followed เป็นภาษาไทยด้วยการเพิ่มผู้กระทำของประโยคกรรตุจากเดิมที่ละไว้ คือคำว่า ใคร ตามด้วยคำภาษาฉบับแปล ตามดู จากคำกริยากรรมจากต้นฉบับ “was followed” จึงได้ประโยคดังนี้ว่า ใครตามดู จากบริบทภาพยนตร์ตัวละครได้กล่าวประโยคนี้ขึ้นด้วยความกังวลใจว่าตนเอง มีใครตามสอดแนมอยู่หรือไม่ เนื่องจากเป็นผู้เก็บของลับสำคัญไว้โดยไม่ให้ศัตรูพบ ดังนั้นเมื่อแปลเป็นภาษาฉบับแปลจึงต้องเน้นประธานที่เป็นผู้กระทำที่ตัวบุคคลผู้ซึ่งอาจติดตามมาสอดแนมได้ หรือกลวิธีการแปลนี้สามารถใช้เพื่อขยายความตามบริบทของภาพยนตร์ ประโยคในลักษณะเช่นนี้คล้ายคลึงกับกลวิธีการเดิมคำอธิบายตามทัศนะของ สัจจวิ สายบัว (๒๕๕๐, หน้า ๖๔) ที่ว่าการเดิมคำอธิบายสามารถเดิมคำบรรยายลงไปในตัวบทซึ่งคำอธิบาย นั้นควรเดิมให้กะทัดรัด และไม่ขัดจังหวะในการดำเนินเนื้อเรื่องโดยการเดิมคำอธิบายตามบริบทภาพยนตร์นี้เป็นการเดิมเพื่อขยายความออกอย่างสั้น ๆ โดยเป็นการเพิ่มข้อมูลต่อเนื่องจากข้อความที่ปรากฏในบทบรรยายก่อนหน้านี้จากตัวอย่างประโยคจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* ปรากฏบทบรรยายต้นฉบับ คือ “The passage south is being watched.” แปลเป็นภาษาฉบับแปลได้ว่า “เส้นทางทิศใต้มียามเฝ้า” การแปลประโยคนี้อันประธานที่ถูกกระทำของประโยคกรรตุจาก ยังคงเป็นประธานในประโยคกรรตุจากฉบับแปลแต่มีการใช้คำเชื่อม “มี” และเปลี่ยนคำกริยากรรมจาก คือ is being watched เป็นคำกริยาในประโยคกรรตุจากว่า ยามเฝ้า ซึ่งคำว่า ยาม เป็นคำนามทำหน้าที่ประธานของประโยคกรรตุจากและคำ เฝ้า เป็นกริยาของประโยค หากแปลตรงตัวจะแปลได้ว่า เส้นทางทิศใต้กำลังถูกจับตาดู แต่ไม่ทราบว่าจะถูกจับตาดู

อย่างไรจึงการเติมคำอธิบายว่า ยามเฝ้า นั้นสืบเนื่องจากบริบทภาพยนตร์ก่อนหน้าที่ปรากฏสายสืบของพ่อมดขาวแมนคอยจับตาดูคณะเดินทางพันธมิตรแห่งแหวนด้วยมีคำกล่าวว่า Hurry! - Take cover! Spies of Saruman. ปรากฏบทบรรยายได้ภาพยนตร์ว่า รีบซ่อนเร็ว สายสืบของขาวแมน ดังนั้น เมื่อแปลประโยค "The passage south is being watched." จึงได้หมายถึงทางได้นั้นมีสายสืบของขาวแมนอยู่ โดยสามารถรวบรัดให้คำกระชับขึ้นเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจโดยไม่สะดุดขาดตอนความต่อเนื่องของเนื้อเรื่องจึงได้ใช้คำว่า ยามเฝ้า และเชื่อมด้วยคำว่า "มี" เพื่อให้เกิดความสละสลวยของภาษาฉบับแปลมากขึ้น

ในงานวิจัยนี้ไม่พบกลวิธีการแปลตรงตัวด้วยการใช้คำว่า "ได้รับ" วางหน้ากริยา คำนามหรือนามวลี การแปลตรงตัวด้วยการใช้คำ "มี" ตามด้วยประโยคกรรมจาก การแปลเอาความด้วยการใช้คำ "มี" วางหน้าคำนามหรือนามวลี และการแปลเอาความด้วยการใช้คำ "เป็น" แทนกริยา โดยนำหน้าคำนาม หรือนามวลี แต่พบกลวิธีการแปลนอกเหนือจากกรอบงานวิจัยคือกลวิธีการแปลตรงตัวด้วยการใช้คำ "เป็น" แทนกริยา แล้ววางหน้าคำนามหรือนามวลี

กลวิธีการแปลตรงตัวด้วยการใช้คำ "เป็น" แทนกริยา แล้ววางหน้าคำนามหรือนามวลี

กลวิธีนี้พบคำบ่งชี้กรรมจากคำ "เป็น" มาเป็นกริยาในประโยคแล้วตามด้วยคำนามหรือนามวลีที่ถูกแปลมาจากคำกริยาของประโยคกรรมจาก คล้ายคลึงกับกลวิธีการเปลี่ยนชนิดของคำที่เปลี่ยนคำกริยากรรมจากในภาษาอังกฤษมาเป็นคำนามหรือนามวลีในภาษาไทย และผู้ถูกกระทำที่อยู่ในตำแหน่งประธานของประโยคกรรมจากในภาษาอังกฤษยังคงถูกแปลเป็นประธานของประโยคกรรมจากในภาษาไทย ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้การแปลด้วยการใช้คำ "เป็น" แทนกริยาโดยนำหน้าคำนาม หรือนามวลี จะคล้ายคลึงกับการแปลตรงตัวคือประโยคกรรมจากภาษาไทยยังคงรูปแบบประโยคเหมือนกับประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษแต่ต่างกันที่การแปลตรงตัวนั้นคำกริยากรรมจากของภาษาอังกฤษยังคงได้รับการแปลออกมาแสดงหน้าที่เป็นคำกริยาของประโยคในภาษาไทยแต่กลวิธีการแปลด้วยการใช้คำว่า "เป็น" นี้ กริยากรรมจากภาษาอังกฤษถูกเปลี่ยนชนิดคำเป็นคำนามหรือนามวลี ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Golden Compass* เช่น "I fought another bear in single combat and was defeated." แปลในภาษาไทยได้ว่า "ฉันสู้กับหมีอีกตัว...แล้วฉันเป็นฝ่ายแพ้" สังเกตได้ว่า ประธานของประโยคกรรมจากที่เป็นผู้ถูกกระทำยังปรากฏเป็นประธานของประโยคในภาษาฉบับแปล มีคำว่า "เป็น" ใช้เชื่อมคำ ทำหน้าที่เป็นคำกริยาของประโยคและคำกริยากรรมจากของภาษาต้นฉบับคือ was defeated กลายเป็นคำนามในภาษาฉบับแปล คือ ฝ่ายแพ้ ได้ประโยคที่สั้นกระชับได้ใจความเหมือนดังที่ หอมหวล ชื่นจิต (๒๕๒๗, หน้า ๑๖๓) ได้กล่าวว่า การแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์จะจำกัดด้วยเนื้อที่ในฟิล์มให้พอเหมาะกับกรอบภาพ และขนาดของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์คำบรรยายจึงต้องเลือกกลวิธีที่เหมาะสม

ในการแปล กลวิธีการแปลด้วยการใช้คำว่า "เป็น" นำหน้าคำนามหรือนามวลีนั้น ยังสามารถใช้ในการสื่อความหมายของคำว่า "เป็น" หมายถึง การส่งสิ่งของต่อให้ หรือการมอบสิ่งของให้แก่บุคคล ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* ด้วยประโยคว่า "...nine rings were gifted to the race of Men..." แปลเป็นภาษาฉบับแปลว่า "๙ วงเป็นกำนัลแด่เผ่าพันธุ์มนุษย์" เผ่าพันธุ์มนุษย์ในความหมายนี้จากบริบทภาพยนตร์คือ กษัตริย์ของเมืองต่าง ๆ ซึ่งผู้แปลได้เลือกใช้คำว่า เป็นกำนัลหมายถึง การถูกมอบให้ การส่งให้แก่บุคคล คือ เผ่าพันธุ์มนุษย์

การแปลนอกเหนือจากกรอบงานวิจัยอีกกลวิธีหนึ่งคือการแปลตรงตัวด้วยการใช้คำว่า "ได้รับ" นำหน้าคำสรรพนามจากตัวอย่างประโยคในภาพยนตร์ *The Golden Compass* คือ "I feel, you are meant to have it." แปลเป็นภาษาฉบับแปลได้ว่า "ฉันรู้สึกว่ เธอควรได้รับมัน" ซึ่งคำว่า "ได้รับ" เป็นคำบ่งชี้กรรมจากคำหนึ่งเช่นเดียวกัน ดังที่ สุมณ อริยปิณฑ์ (๒๕๔๘, หน้า ๕๖) กล่าวว่า การแปลประโยคกรรมจากหากความหมายเป็นไปทางนำพึงพอใจจะใช้คำว่า "ได้รับ" นำหน้ากริยา แต่ในตัวอย่างนี้คำว่าได้รับมานำหน้าคำสรรพนามคือคำว่า มัน

การศึกษาแนวทางการแปลประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา สรุปได้ว่าในการแปลนั้นผู้แปลได้ดูบริบทประกอบทั้งจากบริบทในภาพยนตร์และบริบทของภาษาผู้อ่านฉบับแปล เพื่อสร้างคำหรือจัดเรียงคำในประโยคให้มีลีลาสละสลวย และเหมาะสมต่อปริมาณคำในพื้นที่กรอบจำกัดของจอภาพยนตร์ และช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจการดำเนินเรื่องอย่างไม่สะดุด และสนุกสนานกับคำพูดของตัวละคร

นอกจากการวิเคราะห์กลวิธีการแปลประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยแล้ว ยังมีการศึกษาข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำบ่งชี้กาลในประโยคกรรมจากภาษาไทยที่ปรากฏในบทบรรยายภาพยนตร์ที่ถูกแปลจากประโยคต้นฉบับภาษาอังกฤษตามกาลต่าง ๆ และกลวิธีการแปลประโยคกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยสามารถอภิปรายผลข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ข้อมูลประโยคต้นฉบับกรรมจากภาษาอังกฤษพบจำนวนทั้งสิ้น ๒๓๔ ประโยค แบ่งออกเป็น ๖ กาล คือ Present Simple Tense , Present Continuous Tense , Present Perfect Tense, Past Simple Tense , Past Perfect Tense และ Future Simple Tense โดยพบประโยคโครงสร้าง Present Simple Tense มากที่สุด ๑๒๔ ประโยค ลำดับต่อมาคือ Past Simple Tense ๕๔ ประโยค และกาลที่พบได้น้อยที่สุด คือ Past Perfect Tense จำนวน ๒ ประโยค

จากข้อมูลจำนวนประโยคกรรมจากต้นฉบับตามกาลทั้งหมด ๖ กาลนี้ เมื่อถูกนำมาแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลเลือกใช้คำบ่งชี้กาล คือ คำบ่งชี้กาล เคย แล้ว จะ ตลอดจนกาล ทุกวัน และไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาล ในประโยคแปลภาษาไทย โดยพบจำนวนข้อมูลประโยคที่ไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลมากที่สุดจำนวน ๑๗๗ ประโยคจากกาลที่พบคือ Present Simple Tense, Present Continuous

Tense, Present Perfect Tense, Past Simple Tense, Past Perfect Tense มีเพียงกาล Future Simple Tense ที่พบคำบ่งชี้กาล “จะ” เป็นส่วนใหญ่

ในส่วนของประโยคแปลภาษาไทยที่ไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลนั้นพบในกลวิธีการแปลด้วยการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ (๒.๔) มากที่สุด โดยพบ ๕๒ ประโยคจาก ๑๗๗ ประโยค ในประโยคที่ไม่ปรากฏคำบ่งชี้กาลใดๆ นั้นผู้ชมภาพยนตร์สามารถเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้จากการชมภาพยนตร์ เช่น ประโยคต้นฉบับ “...you've been summoned here to answer the threat of Mordor.” ซึ่งเป็นประโยคตัวอย่างในภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* ปรากฏประโยคฉบับแปลคือ “เรามาชูมนุมกันเพื่อรับมือกับพวกมอร์ดอร์” ในขณะที่คำบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาไทยขึ้นบนฉาก ปรากฏภาพในฉากคือตัวละครมารวมประชุมกันในสถานที่ถูกเตรียมไว้ ดังนั้นแม้ในประโยคแปลไม่ระบุคำบ่งชี้กาล ผู้ชมก็สามารถเข้าใจการลำดับเนื้อเรื่องได้จากภาพที่ปรากฏบนฉากที่กำลังชมอยู่

จากข้อมูลประโยคแปลภาษาไทยที่ผู้แปลเลือกใช้คำบ่งชี้กาล เคย แล้ว จะ ตลอดกาล และทุกวัน ตามกาลต่าง ๆ นั้นพบว่าคำบ่งชี้กาลคำ ๆ หนึ่งสามารถพบในประโยคแปลได้หลายกาล เช่น สามารถพบคำบ่งชี้กาล จะ ได้ในประโยค Present Simple Tense, Present Continuous Tense, Past Simple Tense และ Future Simple Tense จึงจะเห็นได้ว่า การใช้คำบ่งชี้กาลในภาษาไทย อาจมิได้แสดงว่ากริยานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด เวลาไหน เพียงแต่คำในภาษาไทยต้องการให้เห็นว่ากริยาอยู่ในขั้นตอนแสดงอาการโดยอยู่ (นวรรณ พันธ์เมธธา, ๒๕๒๗, หน้า ๔๕) เช่น การพบคำบ่งชี้กาล “จะ” จากประโยคฉบับแปล “พลังของเอลฟ์ไม่อาจจะต่อต้านความชั่วร้ายนี้ได้” ถูกแปลจากประโยคต้นฉบับคือ “This evil cannot be concealed by the power of the Elves.” ปรากฏในภาพยนตร์ *The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring* การใช้คำ “จะ” นี้ไม่ได้บ่งเหตุการณ์อนาคต เป็นการให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับการดำเนินของเรื่องในภาพยนตร์ หรือการใช้คำบ่งชี้กาลแล้ว มิได้บ่งชี้ถึงเหตุการณ์เกิดขึ้นในอดีตเสมอไปแต่สามารถบอกปัจจุบันได้ เช่น ปรากฏประโยคฉบับแปลคือ “ปราสาทหลายแล้ว...ถอย!” ถูกแปลจากประโยคต้นฉบับคือ The castle is breached. Retreat! ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง *The Lord of the Rings: The Two Towers* ตัวละครพูดประโยคนี้เป็นเวลาเดียวกันกับเหตุการณ์การพังทลายของปราสาทในภาพยนตร์ จึงบอกให้กองกำลังทหารถอยหลบหนีไป ดังจะเห็นได้ว่าคำบ่งชี้กาลอาจมิได้ระบุเวลาที่เจาะจงตรงตามความหมายของคำบ่งชี้กาลนั้น ๆ แต่ผู้แปลเลือกใช้คำเพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์

จากการอภิปรายจะเห็นได้ว่า คำบ่งชี้กาลอาจมิได้ระบุถึงเวลาที่แท้จริงของการเกิดกริยานั้น เพียงแต่แสดงขั้นตอนการแสดงอาการของกริยาที่เกิดขึ้น และแม้ในประโยคภาษาไทยไม่พบคำบ่งชี้กาลใด ๆ ผู้ชมก็ยังสามารถเข้าใจการดำเนินเหตุการณ์ในภาพยนตร์ได้ จากการชมภาพที่

ปรากฏในฉากที่สอดคล้องกับผู้แปลแปลบทบรรยายภาษาไทยได้ภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากโลกทัศน์ในการแสดงกาลของผู้ใช้ภาษาในแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน ภาษาในทวีปยุโรปหลายภาษามีการแสดงกาลชัดเจน เช่น ภาษาอังกฤษ (ทรุดกิลล์, ๒๕๓๑) มีการแบ่งเวลาออกเป็นกาล (Tense) ต่าง ๆ แต่ในภาษาไทยเมื่อพิจารณาคำว่า จะ กำลัง อยู่ แล้ว อาจมิได้บอกกาลชัดเจนว่ากริยาเกิดขึ้นเมื่อใด เพียงแสดงชั้นการเกิดกริยานั้นตามลักษณะกิจกรรมซึ่งผู้พูดแสดงออก (นววรรณ พันธุเมธา, ๒๕๒๗, หน้า ๔๔)

ภาษาไทยนั้นมีลักษณะคล้ายกับภาษาของพวกโฮปีที่เป็นชนเผ่าในประเทศอเมริกา ซึ่งชาวโฮปีมีการใช้ภาษาแสดงถึงมุมมองและการรับรู้สิ่งแวดล้อมของพวกเขาแตกต่างจากภาษาในกลุ่มประเทศยุโรป ทศนะเรื่องการใช้ภาษาในการบอกเวลามีความแตกต่างเช่นเดียวกัน โดยภาษาโฮปีไม่มีคำกริยาแสดงเวลาชัดเจนเหมือนคำกริยาบอกเวลาในภาษาอังกฤษ แต่ใช้คำกริยาแสดงการเกิดเหตุการณ์ด้วยการพิจารณาตามเหตุการณ์ เช่น กำลังดำเนินอยู่ ทำเป็นปกติ ผู้พูดแสดงความคาดหวัง หรือการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต รวมทั้งพิจารณาช่วงระยะห่างของเวลาในการเกิดเหตุการณ์จากเริ่มต้นจนเหตุการณ์จบลง (Hopi language, 2011)

มุมมองการใช้ภาษาเพื่อบอกเวลาของชาวโฮปีมีลักษณะคล้ายกับมุมมองการใช้ภาษาเพื่อบอกเวลาในภาษาไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าประโยคแปลภาษาไทยที่ถูกแปลจากประโยคตามกาลในภาษาอังกฤษ พบคำบ่งชี้กาลใช้สำหรับแสดงชั้นการเกิดกริยาตามกิจกรรมที่ผู้พูดกระทำว่ากำลังดำเนินอยู่หรือทำกริยานั้นเสร็จสิ้นแล้ว การบอกแสดงชั้นการเกิดกริยานั้นในภาษาอังกฤษใช้คำว่า aspect โดยภาษาไทยมีมุมมองการใช้ภาษาในลักษณะการบอกชั้นการเกิดกริยาเพียงอย่างเดียว แตกต่างจากภาษาอังกฤษมีมุมมองการใช้ภาษาบอกกาล (tense) เป็นอดีต ปัจจุบัน อนาคต ชัดเจน รวมถึงชั้นในการเกิดกริยาด้วย ดังนั้นในภาษาไทยคำบ่งชี้กาลคำ ๆ หนึ่ง เช่น จะ จึงสามารถพบได้หลายกาล คือ Present Simple Tense, Present Continuous Tense, Past Simple Tense และ Future Simple Tense ทั้งนี้ในงานวิจัยผู้แปลได้เลือกใช้คำให้สอดคล้องกับการดำเนินเรื่องได้อย่างลงตัว

การศึกษากการใช้คำบ่งชี้กาลในประโยคแปลภาษาไทยที่แปลจากประโยคกรรมวาจกต้นฉบับตามกาลต่าง ๆ นั้น ผู้แปลแปลประโยคตามกาลโดยไม่ระบุคำบ่งชี้เวลาในประโยคฉบับแปลภาษาไทยเป็นจำนวนมาก พบในกลวิธีการแปลด้วยการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ (๒.๔) มากที่สุด ซึ่งแม้ไม่ได้ระบุคำบ่งชี้กาล แต่ลักษณะประโยคนั้นถูกแปลได้สอดคล้องกับลำดับเวลาเหตุการณ์ในการดำเนินเรื่อง แต่อย่างไรก็ตามกาลในรูปแบบ Future Simple Tense พบว่าผู้แปลเลือกใช้คำบ่งชี้กาล จะเป็นส่วนใหญ่ โดยพบในกลวิธีการแปลด้วยการหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดความหมายตรงตัวตามต้นฉบับ (๒.๔) มากที่สุด ซึ่งคำบ่งชี้เวลา จะ นั้นช่วยให้ทราบว่าคำกริยานั้นดำเนินอยู่ในช่วงเวลาไหน (นววรรณ พันธุเมธา, ๒๕๒๗, หน้า ๔๓) ทั้งนี้

ในการแปลอาจต้องดูบริบทของเนื้อเรื่อง โดยบริบท คือ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สนทนาที่เป็นตัวละคร รวมไปถึงความสัมพันธ์ของตัวละครในภาพยนตร์ทั้ง ๖ เรื่อง รวมทั้งการดำเนินลำดับเหตุการณ์ของเนื้อเรื่องประกอบ จึงจะสามารถแปลเป็นภาษาฉบับแปลให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามบริบทในภาพยนตร์รวมถึงเพื่อรักษาความสละสลวยของภาษาในบทบรรยายภาพยนตร์ไว้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

การแปลกรรมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นอื่นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในด้านการแปลบทภาพยนตร์ รวมไปถึงงานด้านวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอแนวทางในการศึกษาและงานวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลระหว่างการแปลประโยคกรรมจากที่มีโครงสร้าง "be + past participle" และประโยคที่มีโครงสร้าง "be + adjective" ที่คำ adjective อยู่ในรูป -ed คล้ายคลึงกับรูปแบบ past participle ในบทบรรยายได้ภาพยนตร์แนวอื่นๆ

๒. ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลประโยค Passive Causative Form คือ have (get) + something + past participle เปรียบเทียบกับประโยคกรรมจาก (Passive Voice) ในภาพยนตร์แนวต่อสู้แฟนตาซี เช่น Resident Evil เป็นต้น

๓. ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลประโยคกรรมจากในบทบรรยายได้ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเทียบกับบทบรรยายภาษาไทยในภาพยนตร์ไทยแนวรักและตลก (Love Comedy) เช่น กวนมึนโฮ เป็นต้น

๔. ศึกษากลวิธีการแปลประโยคตามกาลในภาพยนตร์ที่มีการดำเนินเรื่องในปัจจุบันและย้อนเวลาในอดีต เช่น Back to the Future เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ดวงตา สุพล. (๒๕๔๑). *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรุดทิลล์, ปีเตอร์. (๒๕๓๑). *ภาษาศาสตร์เชิงสังคม* (แปลจาก Sociolinguistics : an introduction โดย สวีโล เปรมศรีรัตน์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นเรศ สุทธิ. (๒๕๔๙). *เทคนิคการแปล*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอส.เพรส จำกัด
- นวรรณ พันธ์เมธา. (๒๕๒๗). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประเทือง ทินรัตน์. (๒๕๔๓). *การแปลเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (๒๕๔๒). *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปรีชา อุรรัตน์. (๒๕๔๑). *การแปลอังกฤษเป็นไทย: แนวคิดและวิธีการ* (พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- สัจฉวี สายบัว. (๒๕๕๐). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ ๔). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธา พินิจวุฒ. (๒๕๔๒). *คู่มือนักแปลอาชีพ*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- เสรี สมชอบ. (๒๕๔๒). *การแปลเบื้องต้น*. อุบลราชธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข. (๒๕๔๔). *กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกในนวนิยายภาษาอังกฤษของ "นิดา" "บุญญรัตน์" และ "ว.วินิจฉัยกุล"*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัจฉรา ไส้ตุรกูล. (๒๕๔๒). *จุดมุ่งหมาย หลักการ และวิธีแปล (Nature and Methods of Translation)*. วันที่สืบค้นข้อมูล ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔, จาก http://e-book.ram.edu/e-book/e/en๓๒๒/en๓๒๒_๐๓_๐๒.htm.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (๒๕๔๙). *หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย: หน่วยสร้างคุณานุประโยค หน่วยสร้างประโยคเต็มเต็ม หน่วยสร้างกริยาเรียง และหน่วยสร้างกรรมวาจก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Hopi language. (2011). *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved October, 5, 2011, from <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/271511/Hopi-language>.
- Newmark, P. (1988a). *Approaches to translation*. Cambridge: Prentice Hall International (UK) Ltd.
- _____. (1988b). *A textbook of translation*. Cambridge: Prentice Hall International (UK) Ltd.